

การพัฒนารูปแบบการป้องกันโรคไข้เลือดออกโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขต โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกู่ ตำบลกู่ อำเภอปราสาท จังหวัดศรีสะเกษ

นัส เมืองจันทร์, ส.บ.¹, สุทธิศักดิ์ นรดี, พร.ด.²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสถานการณ์การเกิดโรคไข้เลือดออกและวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยง, ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชน รวมถึงเพื่อพัฒนาแบบการป้องกันโรคไข้เลือดออกโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน และเปรียบเทียบผลของรูปแบบทั้งก่อนและหลังการศึกษา แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ การวิจัยระยะที่ 1 เป็นการวิจัยแบบ Cross-sectional study เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์และประยุกต์ใช้ Google Form ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยนี้ ประชาชนอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป ในเขตรับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกู่ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ร่วมกับการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Fisher's exact test) และ สถิติถดถอยแบบพหุแบบขั้นอันดับ (Ordinal logistic regression) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชน คือ ทักษะคดีเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก ระดับดี (AOR : 2.22 , 95%CI : 1.03 – 4.79) ปัจจัยเสริมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกทั้งการสนับสนุนทางสังคม และการได้รับแรงจูงใจในการป้องกันโรคไข้เลือดออกระดับดี (AOR : 0.02 , 95%CI : 0.01 – 0.81) การวิจัยระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อพัฒนาแบบการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า เกิดกิจกรรมที่ใช้ในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในชุมชน ดังนี้ การส่งเสริมให้เกิดการรับรู้ด้านสุขภาพโดยเฉพาะการจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ให้แก่ประชาชน กิจกรรมสื่อสารประชาสัมพันธ์สถานการณ์ของโรค การป้องกันและควบคุมโรค โดยดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง สร้างศูนย์รวมข้อมูลเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกในชุมชน กิจกรรมสร้างระบบสื่อสารระหว่างชุมชนและหน่วยงานสาธารณสุข นอกจากนี้ชุมชนสามารถประเมินผลการดำเนินงาน ปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานในการป้องกันโรคไข้เลือดออก โดยชุมชนเองได้ทันที นอกจากนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดประเด็นโรคไข้เลือดออกเป็นประเด็นหลักของตำบลรวมถึงสนับสนุนงบประมาณเพื่อใช้ในการบริหารจัดการ เน้นที่การสร้างการมีส่วนร่วมและความรอบรู้ด้านสุขภาพ เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก ซึ่งภายหลังการทดลอง พบว่า กลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีระดับความรู้ ทักษะคดี และการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออกสูงขึ้น นอกจากนี้ อัตราป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกลดลงกว่าก่อนการดำเนินงาน รวมถึงค่าดัชนีลูกน้ำ มีแนวโน้มลดลง เช่นกัน

คำสำคัญ: การพัฒนาแบบ, โรคไข้เลือดออก, การป้องกัน

¹ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกู่ อำเภอปราสาท จังหวัดศรีสะเกษ Email: nmj.nat@gmail.com

² นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านกะดี อำเภอปราสาท จังหวัดศรีสะเกษ

Email: sutthisaknoradee@gmail.com

Model development for dengue prevention in Ku Sub-district Health Promoting Hospital, Prang Ku District, Si Sa Ket province

Nat Mueangchan, B.P.H.¹ ,Sutthisak Noradee, Ph.D.²

Abstract

This is action research aimed at investigating the situation of dengue fever occurrence and analyzing risk areas. It examines factors affecting the public's dengue fever prevention behaviors to develop a community participation model based on dengue prevention. Additionally, it compares the outcomes of this model before and after the study. The study has two phases. The first phase is a cross-sectional design, collecting data through interviews and using Google Forms for data aggregation. The sample group consists of residents aged 20 and above within the jurisdiction of the Ku Health Promoting Hospital. Data were analyzed using descriptive statistics, Fisher's exact test, and ordinal logistic regression. The result from this phase is that factors influencing dengue prevention behaviors include a positive attitude towards dengue fever (AOR: 2.22, 95% CI: 1.03–4.79) and supplementary factors for dengue prevention, including social support and motivation (AOR: 0.02, 95% CI: 0.01–0.81). The second phase is an action research project aimed at developing a community-participation model for the prevention and control of dengue fever. Activities implemented in the community for dengue prevention and control include promoting health awareness, particularly in environmental management, and continuous operations for disease prevention and control. This phase also involved creating a dengue fever information hub in the community, establishing communication systems between the community and public health units, and allowing the community to evaluate and modify prevention strategies. Additionally, local governing bodies prioritized dengue fever as a main issue, supporting budget allocations for management with an emphasis on community participation and health literacy regarding dengue fever. The post-trial findings indicated an increase in knowledge, attitudes, and practices toward dengue fever prevention among the research participants. Furthermore, the incidence of dengue fever and larval index values showed a declining trend.

KEYWORDS: Model Development, Dengue Fever, Prevention

¹ Public Health Technical Officer, Ku Health Promoting Hospital, Prangku District, Si Sa Ket Province,
Email nmj.nat@gmail.com

² Public Health Technical Officer, Kadue Health Promoting Hospital, Prangku District, Si Sa Ket Province,
E-mail: sutthisaknoradee@gmail.com